

Izvērtējuma kopsavilkums pašvaldības līdzdalības izbeigšanai kapitālsabiedrībā SIA „Daugavpils autobusu parks”

Pašvaldību likuma 4.panta pirmās daļas 19.punkts nosaka, ka pašvaldības autonomā funkcija ir organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldība ar 22.06.2010. lēmumu Nr.390 „Par sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Daugavpils autobusu parks””, nolēma atzīt, ka SIA „Daugavpils autobusu parks” dibināta, lai pildītu pašvaldībai likumā noteiktu funkciju - organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus, tās pašreiz veiktā uzņēmējdarbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktām prasībām.

Nodrošinot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr.1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr.1107/70, nosacījumu izpildi, saskaņā ar kurām pilsētas sabiedriskā transporta pakalpojumiem jābūt nodalītiem no starppilsētu sabiedriskā transporta pakalpojumiem, Daugavpils valstspilsētas pašvaldības dome 28.03.2013. pieņēma lēmumu Nr.125 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Daugavpils autobusu parks” reorganizācijas uzsākšanu”.

Ar Daugavpils valstspilsētas pašvaldības 17.12.2013. domes lēmumu Nr.634 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Daugavpils autobusu parks” reorganizācijas uzsākšanu, nodalot Daugavpils pilsētas sabiedriskā transporta pakalpojuma daļu un pievienojot to akciju sabiedrībai „Daugavpils satiksme”” pašvaldība nolēma uzsākt faktisko SIA „Daugavpils autobusu parks” reorganizāciju, nodalot Daugavpils valstspilsētas sabiedriskā transporta pakalpojuma daļu un pievienojot to akciju sabiedrībai „Daugavpils satiksme”, reģistrācijas Nr.41503002269. Pašvaldība nolēma arī noteikt, ka Daugavpils valstspilsētas sabiedriskā transporta pakalpojumu veikšanai nepieciešamā SIA „Daugavpils autobusu parks” piederošā manta un saistības (tajā skaitā saistības, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām) pāriet akciju sabiedrībai „Daugavpils satiksme”.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldība un AS „Daugavpils satiksme” 20.12.2013. noslēdza Vienošanās Nr.1 par grozījumiem 2011.gada 28.decembra līgumā sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījuma līgumā pārvadājumiem ar tramvajiem. Saskaņā ar Vienošanās Nr.1 2.punktu, AS „Daugavpils satiksme” (*kopš 04.10.2023. „SIA „Daugavpils satiksme”*) tika deleģēts pienākums nodrošināt sabiedriskā transporta pakalpojumus (pārvadājumus) Daugavpils valstspilsētas administratīvās teritorijas robežās ar tramvajiem un autobusiem.

Ievērojot Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 5.panta trešās daļas 3.punktā noteikto VSIA „Autotransporta direkcija”, reģistrācijas Nr.40003429317, noteikto kompetenci organizēt sabiedriskā transporta pakalpojumus reģionālās nozīmes maršrutos, SIA „Daugavpils autobusu parks” regulāri piedalās tās izsludinātajos iepirkumos. No 01.07.2020. kapitālsabiedrībai ir spēkā līgums Nr.ATD/ST-2020/02 par sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu ar autobusiem reģionālās nozīmes maršrutu tīkla daļas „Daugavpils, Krāslava” ar darbības termiņu līdz 31.07.2031.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldība nav noslēgusi nevienu publisko tiesību vai tām pielīdzināmu līgumu, saskaņā ar kuru SIA „Daugavpils autobusu parks” būtu uzdots pienākums veikt kādu no pašvaldības autonomām funkcijām un no tiem izrietošos pārvaldes uzdevumus.

Publisko tiesību personu tiesības nodarboties ar komercdarbību un ar to saistītos ierobežojumus nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.-88.pantā ietvertais tiesiskais regulējums. Tiesību

dimensijā atzīts, ka publisko tiesību subjektu darbības privāto tiesību jomā ir uzskatāmas vairāk par izņēmumu un modernas valsts tiesību doktrīnā ir skaidri iezīmēts uzskats, ka valsts darbība privāto tiesību sfērā uzskatāma par izņēmumu, kas pieļaujama tikai gadījumā, ja „[...] risks, ka valsts, atbrīvojoties no publisko tiesību ierobežojumiem, neizies ārpus demokrātiskās kontroles un neizmantos savu faktisko varas pārsvaru par ļaunu indivīdam, nav pārmērīgi liels. [...]” (Levits E. Valsts pārvaldes iekārtas likuma koncepcija. Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/63685>). Saskaņā ar tiesību doktrīnā izteikto viedokli, kas ir iestrādāts arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta pirmajā daļā, publisko tiesību persona privāto tiesību jomā darbojas tikai likumā noteiktos gadījumos, izveidojot komercsabiedrības.

Atvasināto publisko personu – pašvaldību tiesības dibināt komercsabiedrības ir ierobežotas, jo saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta trešo daļu, tām, dibinot privāto tiesību subjektus, ir aizliegts izvirzīt tiem mērķus, kas neizriet no attiecīgās atvasinātās publiskās personas funkcijām. Minētais nozīmē, ka pašvaldībām ir aizliegts dibināt kapitālsabiedrības, ar kuru starpniecību pašvaldība veic komercdarbību, kas nav saistīta ar tās autonomajām vai deleģētajām publiskajām funkcijām, un tādējādi konkurētu ar citiem tirgus dalībniekiem konkrētajā nozarē. Komercsabiedrības kā privāto tiesību subjekti sniedz pakalpojumus, kuru mērķis ir sabiedrības vajadzību apmierināšana, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šādu pakalpojumu saņemšanā.

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta pirmā daļa nosaka, ka publiska persona drīkst iegūt un saglabāt līdzdalību esošajā kapitālsabiedrībā atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.pantam.

Ievērojot iepriekš norādītās prasības pret publisko personu, t.sk. pašvaldību, iesaistīšanos komercdarbībā un tās dibināto kapitālsabiedrību reģistrācijas pieļaujamību, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa papildus nosaka nosacījumus publiskas personas līdzdalības saglabāšanai tās dibinātajā kapitālsabiedrībā:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Ievērojot iepriekš norādīto informāciju par SIA „Daugavpils autobusu parks” esošo komercdarbības modeli, kas ir saistīts ar sabiedrisko pārvadājumu (ar autobusiem) pakalpojumu sniegšanas funkcijas nodrošināšanu starppilsētu reģionālās nozīmes maršrutu tīklā fiziskām personām, neatkarīgi no viņu deklarētas dzīvesvietas vai citādas piederības Daugavpils valstspilsētas pašvaldības administratīvajai teritorijai, kā arī ņemot vērā pastāvošo konkurenci ar citiem pārvadātājiem - privātām komercsabiedrībām, neizpildās Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmajā daļā minētie nosacījumi pašvaldības līdzdalības saglabāšanai minētajā kapitālsabiedrībā. Ievērojot pārējo privāto tirgus dalībnieku esamību SIA „Daugavpils autobusu parks” komercdarbības jomā, kas var pilnīgi nodrošināt esošo pieprasījumu pēc sabiedriskajiem starppilsētu pārvadājumiem, Daugavpils valstspilsētas pašvaldības esamība kapitālsabiedrību dalībnieku sastāvā pārkāpj konkurences neitralitātes vadlīnijas un potenciāli – kropļo konkurenci.

Ievērojot minēto, ir izbeidzama Daugavpils valstspilsētas pašvaldības kā dalībnieka līdzdalība SIA „Daugavpils autobusu parks” un pašvaldībai piederošās daļas ir nododamas publiskai atsavināšanai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Pielikumā: Kapitālsabiedrības novērtēšanas anketa uz 13 lp.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestādes
„Daugavpils pašvaldības centrālā pārvalde”
Juridiskā departamenta
Kapitālsabiedrību pārraudzības nodaļas vadītājs
Nikolajs Jefimovs

Jefimovs
65404322